

Putyin forgalmas diplomáciai közelmúltja

Baráti, kritikus és pragmatikus orosz kapcsolatok

A 2014-es kelet-ukrajnai konfliktus óta Vlagyimir Putyint a liberális média fősodra a világpolitika nemkívánatos személyének titulálja, és azzal a kérdéssel, hogy lehet-e Putyinnal találkozni, nyomást gyakorol egyes országok vezetőire a nemzetközi kapcsolatok alakításában. Az utóbbi évek diplomáciai eseményei azt mutatják, hogy a nemzetközi kapcsolatok valósága ennél jóval árnyaltabb: bár Oroszország elnöke megosztó, továbbra is megkerülhetetlen a világpolitikában.

Három év alatt több mint 100 megbeszélés uniós vezetők és Putyin között

Vlagyimir Putyinnak az elmúlt három évben – a nagyobb multilaterális csúcstalálkozókat nem számítva – 75 országgal mintegy 550 két- vagy háromoldalú diplomáciai egyeztetése volt más országok vezetőivel. Ebből 411 alkalommal telefonon, és a pandémia ellenére 139 alkalommal pedig személyesen folytatott vezetői megbeszéléseket. Az összes kapcsolatfelvétel több mint negyede, 145 alkalom az euroatlanti térség 16 országának vezetőivel folytatott megbeszélést jelentett. A 16 nyugati ország között – a Nagy-Britannia kilépése előtti egy találkozót beszámítva – 13 uniós tagállam található, amelynek vezetői az elmúlt 3 évben összesen 101 alkalommal léptek személyesen vagy telefonon hivatalos kapcsolatba Oroszország elnökével. Törökországgal volt a legtöbb hivatalos kapcsolatfelvétel (43), majd öt követi a posztszovjet térségből Fehéroroszország (42), Kazahsztán és Örményország (36-36).

VLAGYIMIR PUTYIN ÉS A NYUGATI ORSZÁGOK VEZETŐI KÖZÖTTI HIVATALOS KAPCSOLATFELVÉTELEK SZÁMA 2019. JANUÁR 2. ÉS 2022. JANUÁR 24. KÖZÖTT

* Nagy-Britannia 2020. január 31-i kilépéséig a brit miniszterelnöknek egy találkozója volt

Emmanuel Macron az utóbbi három évben összesen 32 alkalommal vette fel a kapcsolatot Putyinnal, ebből 4 alkalommal találkoztak személyesen. 2019 júniusában Oszakában, augusztusban a francia Bormes-les-mimosas-ban, decemberben pedig Párizsban, 2021-ben pedig Merkel társaságában videókonferencián. A hivatalos kapcsolatfelvételek alapján az elmúlt három évben a francia elnök beszélt az orosz elnökkel az ötödik legtöbbször a világ vezetői körében, s öt követi a rangsorban a német kancellár 29 beszélgetésével a hatodik helyen. Angela Merkel három év alatt 23 telefonhívás mellett 5-ször találkozott az orosz elnökkel. 2019 júniusában Oszakában a G20 mellékeseményeként, valamint decemberben Macron és Volodimir Zelenszkij társaságában. Olaf Scholz egyelőre csak Putyin gratulációját fogadta kinevezéséhez tavaly decemberben, egyúttal tájékoztatást kért az ukrajnai helyzetről. 2020 januárban Moszkvában tartottak közös sajtótájékoztatót többek között a gázszállítás biztonságát hangsúlyozva. 2021 márciusában a Szputnyik vakcina uniós regisztrációjáról tárgyaltak a francia elnökkel kiegészülve videókonferencia keretében, augusztusban pedig Moszkvában tartottak közös sajtótájékoztatót többek között az afgán helyzetről. Az Egyesült Államok a 16 elnöki eszmecserével – azon belül 1 tavaly júniusi svájci személyes találkozással – a 9. leggyakoribb hivatalos kontaktja az orosz elnöknek.

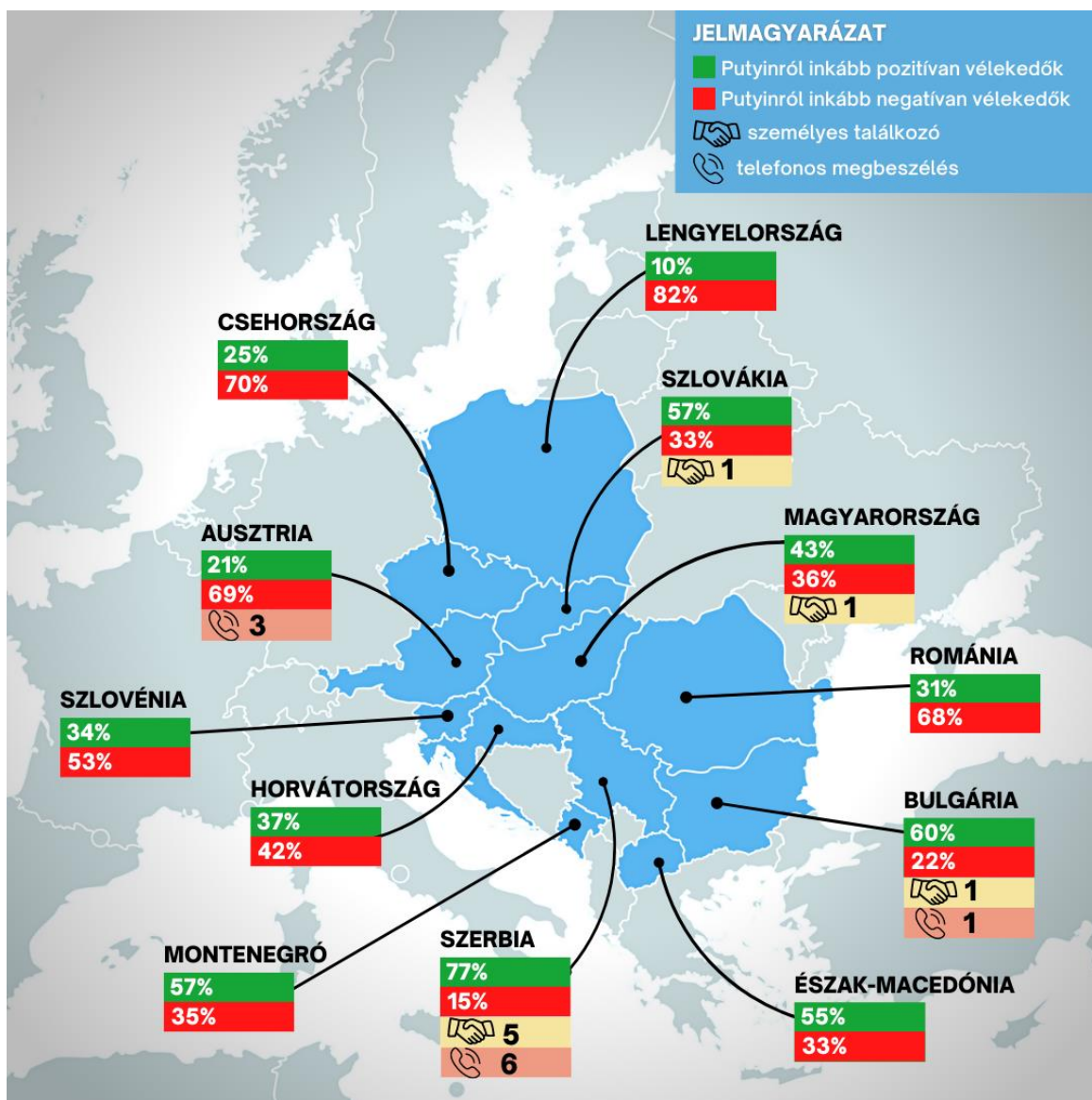
Oroszbarátok, pragmatisták és oroszkritikusok Közép-Európában

A közép-európai régióból csak Szerbia, Ausztria, Bulgária, Magyarország és Szlovákia vezetői vették fel az elmúlt három évben a kapcsolatot az orosz elnökkel személyesen vagy telefonon. Bár a térségből nem minden ország vezetője tartott hivatalos megbeszélést Vlagyimir Putyinnal, személyének megítélése jól tükrözi egy-egy ország viszonyát a személyében megtestesülő orosz politikához. Jól elkülönülnek a szláv rokonság és a hagyományos geopolitikai partnerség okán oroszbarát érzületű országok, mint például Szerbia, Bulgária, Montenegró, Szlovákia és Észak-Macedónia. Az oroszbarát országoktól eltérő a pragmatista országok viszonya Oroszország irányába, ahol jellemzően megosztottabb a közvélemény is az orosz elnök megítélésében, diplomáciai kapcsolattartásuk pedig nem ideológia, hanem az ország gazdasági és politikai érdeke által vezérelt.

A szerb elnök vette fel leggyakrabban a kapcsolatot, mindössze 11 alkalommal, amelyek közül 5 személyes találkozót, 6 pedig telefonos beszélgetést jelentett. 2009-ben háromszor is sor került a találkozóra, januárban Belgrádban, áprilisban Pekingben, ahol Vučić elnök köszönetet mondott a Koszovó ügyében nyújtott orosz támogatásért, decemberben pedig Szocsiban tartottak megbeszélést a két ország közötti együttműködés általános kérdéseiről. 2020 júniusában Moszkvában találkoztak a Nagy Honvédő Háború 75. évfordulóján, ahol a szerb és orosz haderő is együtt masírozott. 2021 novemberében ismét Szocsiban került sor a munkalátogatásra, ahol a bolgár határtól megépített gázvezeték is szóba került. Putyin megítélése a szerbek körében a legkedvezőbb a régióban, 77 százalékuk vélekedik pozitívan, 15 százalékuk pedig negatívan a személyéről. A bolgár elnök 2019 júniusában találkozott utoljára Putyinnal, s 2020 februárjában folytatott vele telefonbeszélgetést. A szentpétervári megbeszélésen az energiaszektor jelentette az egyik legfőbb témát, miután az export energiaforrások 75 százaléka Bulgária irányába megy. A bolgárok viszonya oroszbarátinak mondható, az orosz elnök megítélése pedig a második legkedvezőbb a régióban, 60 százalékuk pozitívan, és

mindössze 22 százalékuk negatívan vélekedik a személyéről. Az észak-macedónok 55 százaléka körében népszerűbb Putyin, míg 33 százalékuk körében népszerűtlen, a montenegróiak körében ugyanez az arány 57 és 35 százalék.

A pragmatista országok közé tartozik elsősorban Magyarország és Ausztria. Orbán Viktor 2019 októberében Budapesten a Karmelita kolostorban, melyet február 1-jén fognak megismételni Oroszországban. Putyin megítélése nem olyan kedvező, mint az oroszbarát balkáni országokban, de relatív többségben vannak (43 százalék) azok, akik pozitívan vélekednek az elnökről, mint akik negatívan (36 százalék). Az egyeztetések alapján Ausztria vezetése a pragmatisták közé sorolható. Sebastian Kurz osztrák kancellár személyesen nem találkozott az orosz elnökkel, ugyanakkor három alkalommal egyeztetett telefonon, először 2020 novemberében többek között a koronavírus elleni vakcinák, valamint a gázzállítás, tavaly februárban már a Szputnyik V vakcina lehetséges szállítása, áprilisban pedig a koronavírus elleni küzdelem mellett az ukrán konfliktus ügyében. A járvány idején félretették az osztrákok körében is érzékelhető ideológiai ellenállást: mindössze 21 százalékuk gondolkodik pozitívan az orosz elnökről, és 69 százalék negatívan.

A pragmatista országok körébe tartozik még Szlovénia és Horvátország, ugyanakkor mindkét országban többségben vannak a kritikus vélemények. A szlovénok 34 százaléka, míg a horvátok 37 százaléka vélekedik pozitívan az orosz elnökről, s 53 és 42 százalék a negatívan vélekedők aránya.

Az oroszkritikus országok közé tartozik elsősorban Lengyelország, Csehország, és Románia, ahol többségben vannak a Putyinról negatívan vélekedők. Lengyelországban nem olyan régen az Oroszország által támogatott fehérorosz határincidens hevítette fel az ellentéteket, Csehországban pedig egy fegyvergyár felrobbantását kötik az orosz titkosszolgálatokhoz, és nem a napokban döntöttek Ukrajna fegyverekkel való megsegítéséről. A lengyelek mindössze 10 százaléka vélekedik pozitívan Putyinról, és 82 százalékuk negatívan, míg a csehek esetében 25 százalék körében népszerűbb, és 70 százalék körében népszerűtlen. Szlovákia is az oroszkritikusok körébe sorolható, annak ellenére, hogy Putyin népszerű a szlovákok körében, miután bevonódtak a cseh-orosz vitába, és tavaly tavasszal kiutasítottak 3 orosz diplomatát. Peter Pellegrini akkori szlovák miniszterelnök 2019 júniusában találkozott Putyinnal Szentpéterváron. A szlovák érzület közelebb áll az oroszbarát attitűdhöz, 57 százalékuk pozitívan, és csupán 33 százalékuk látja negatívan Putyin személyét. Románia szintén a kritikusok táborát erősíti, miután elkötelezett NATO-tagként nem engedne Oroszország újabb követeléseinek a NATO-csapatok csoportosítását illetően. Putyin népszerűsége is viszonylag alacsony, a románok 31 százaléka körében vélekednek róla pozitívan, és 68 százalékuk negatívan.

Módszertan

Vlagyimir Putyin és más országok vezetői közötti személyes találkozók és telefonos egyeztetések statisztikája az orosz elnöki hivatal honlapján 2019. január 1. és 2022. január 24. között feltüntetett hivatalos kapcsolatfelvételek alapján készült. A Vlagyimir Putyin személyének megítélésével kapcsolatos közvélemény-kutatási adatok a CEPER 2021. november–decemberben készített telefonos (CATI), illetve Szerbia és Montenegró esetében személyes (TAPI) közvélemény-kutatásának eredményei. A felhasznált adatok a „Kérem mondja meg, hogy Ön inkább pozitívan vagy inkább negatívan vélekedik Vlagyimir Putyinról! Kérem azt is mondja meg, ha nem ismeri!” kérésre adott „Pozitívan” és „Negatívan” válaszok arányszámait. Az adatfelvétel a vizsgált tizenkét közép-európai országban történt országokként 1000-1000 fő megkérdezésével. A minta minden országban reprezentatív a 18 évesnél idősebb lakosságra nem, kor, régió, településtípus és iskolai végzettség szerint. 1000 fős mintanagyság és 95 százalékos megbízhatósági szint esetén a maximális mintavételi hiba 3,1 százalék. Az adatfelvételek idejét az alábbi táblázat tartalmazza.

Ország	Adatfelvétel ideje
Ausztria	2021. november 16 – december 2.
Bulgária	2021. november 1–18.
Csehország	2021. november 8–23.
Észak-Macedónia	2021. november 6–12.
Horvátország	2021. november 2 – 18.
Lengyelország	2021. október 27–31.
Magyarország	2021. november 17 – 26.
Montenegró	2021. november 2–26.
Románia	2021. november 8–25.
Szerbia	2021. november 1–18.
Szlovákia	2021. november 18–26.
Szlovénia	2021. november 2–18.